

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIÓN CATALANISTA

SUMARI:

Insistent, per D. MARTÍ Y JULIÀ.
¿Punt?, doncs punt.
De dijous ensà, per H. AGUT.
Ni evolutius ni revolucionaris, per J. MALLOFRÉ.
Qüestions socials. Comunisme. Anarquisme. Crònica social, per E. VIDAL Y RIBA.
Els museus Folk-lòrics, per ROSSEND SERRA Y PAGÈS.
Crònica internacional, per E. X.
La catalanitat d'En Guimerà, per ALEXANDRE PLANA.
Y, càl, per BON JAN.
Música, per MALARG.
Amnistia, per VICENS A. BALLESTER.
Notes sportives. Inauguració del Parc de Sports, per UNICUO.
Cicle de conferències Catalunya-Ciutat. El naixement de la nacionalitat (Continuació), per MARTÍ ROGER.
Crònica d'art, per A. Y F.
Informació. C. A. de D. del C. y de la I. Ateneu Barceloní, per F.
Les Guàrdies. Sant Hilari Sacalm, per F. C.
Secció oficial. Unió Catalanista.
Noves.

Punt?, doncs punt

Té raó el Sr. Pous y Pagès; es arriba a l' hora de posar fi a la nostra controvèrsia; així com així, hem escatit sobradament els extrems posats a discussió y els llegidors poden haver format, ab cabal coneixement, llur opinió definitiva.

Igualment li sobra la raó, al nostre amable interlocutor, respecte a trobar llars els nostres articles, car els mals tragos sempre ho semblen de llars; en canvi a nosaltres ens han resultat curtes, desesperadorament curtes, les rèpliques del Sr. Pous y Pagès y fins per rescabarnos d'algun modo de la manca de extensió, les tornavem a llegir com si fossin cosa nova.

En lo que sentim no poderli ja donar la raó al pulquerrim polemista, es en la forta queixa, en l' irat retret que ens fa del nostre anònim. No, Sr. Pous y Pagès, no hi hà res de cares lletges, ni de cares, ni de cares descobertes. Es senzillament que hem volgut castigar al Sr. Pous y Pagès pel cantó que més ha pecat. Justament a dretes passarem per alt, en l'anterior resposta, aquest extrém, malgrat l'alusió que se'ns feia, perquè ens semblà que el Sr. Pous y Pagès encara no enfondia prou, y determinarem esperar una nova escomesa del cultísim contrincant, que'ns facilités ocasió pera donarli l'explicació que guardavem. Y en efecte, el civilísim adversari, ha obeit puntualment els nostres desitjos, y l'escomesa ha davallat de sa ploma, enèrgica y contundent, ab sò de victòria y aires de triomfal redressament. Y ara, deixi de banda somniades victòries y redressaments inoportuns pera apuntar solzament una nova ensopegada. Fà uns quants mesos, uns ciutadans—segurament dels classificats pel Sr. Pous y Pagès entre els professionals de l'intransigència—li feren l'honor de objectar y controvertir algunes manifestacions contingudes en quiscun «Tot passant», y l'urbà cronista, fiesantse en ésser aquells inconeguts—perdent de vista que la bonesa de les objeccions està en elles mateixes y no en la persona que les fa y que no tothom té un diari pera estamparhi cada dia el propi nom—se permeté atribuir la intervenció dels controvertiants a mania exhibicionista, assegurant que no buscaven altra cosa sinó que els posés el nom al diari, y tot protegintlos féu la gracia—diguemne gracia—de repetir sense tò ni sò el cognom d'un d'ells, variantli cada cop el nom de fonts. De manera

que ara comprendrà el Sr. Pous y Pagès, el perquè de l'anònim, així com que ell es l'únic que no té dret a queixarse. Consti, doncs, que'l nostre habilísim polemista, quan el seu contradictor dóna el nom, ho atribueix a afany d'exhibició y desitjos de que el Sr. Pous y Pagès el posi al diari y quan modestament com en el cas present, renuncia a les lletres de motllo, aleshores afirma que usa careta pera amagar una cara poc bonica. ¿Es això serio? Nosaltres ab l'anònim hem evitat la protecció del Sr. Pous y Pagès y en canvi hem contribuït a la gloria de dit senyor, escrivint unes dotzenes de vegades, el seu nom a CATALUNYA.

Passant per alt la ridícula d'unés conclusions formulades a faisò de resúm y que res tenen que veure ab les resultancies de la discussió, podríem donar-la per finida, tornant el Sr. Pous y Pagès a les seves cròniques, model en llur genre, y que per les exquisitats y delicadeses que contenen, varietat d'assumptes, originalitat de forma, selecció del llenguatge, novetat en l'exposició y galanura d'estil, descobreixen desseguida al professional, mentres nosaltres retornem també a la prova incolora y aixarreja dels dilettantis.

Però, abans hem de remarcar un nou episodi de l'especial manera de fer del Sr. Pous y Pagès. El correctísim adversari nostre, per lo vist no escarmenat y abans de posar punt parla de *certs* missatges, demanant que no se fés campanya contra *certs* processaments, a fi de no entrebancar *certes* gestions. Y com que quan s'insinua una acusació, deu puntualisarse, nosaltres, boi protestant d'aitals manifestacions, requerim al senyor Pous y Pagès, pera que conti fil per randa, els missatges, les gestions y els processaments a que's refereix, en el ben entès que de no ferho, n'induirem que el Sr. Pous y Pagès no té inconvenient, en estampar sapiguentho—conceptes sense correspondència ab la realitat—y ho diem ab *metàfora* pera salvar la cruessa de la paraula, que pugna pera escapar-se de les puntes de la ploma.

De manera que ja ho sab, o ens explica l'intrínquil de lo que insinua o bé aquí no hi ha altra sainet ridícul que el que està representant el Sr. Pous y Pagès.

De dijous ensà

Si al tombar els trenta, un dia per etzar ens trobem al mitj d'un ball y un jovícel ens escomet convidatnos a pendre part en la festa, solèm excusarnos de acceptar l'oferiment ab els quatre mots de consuetut.

Mes si'l jovícel insisteix, y té cara d'ésser queicòm més que un ballador esbojarrat, ens el fem nostre, ens l'emportem a un recó de la sala y pietosament solèm dirli.

—Quan jo tenia els vostres anys y creia que'l ball era una de les finalitats de la vida, y els crits més immotivats me semblaven encoratjadors y m'entusiasmava per afició a l'entusiasme y era tan fàcil que'l caient d'uns ulls pintats, l'aire elegant d'un vestit de sedeta, o una paraula buida podien influir decis-

sivament en el curs de la meua vida, sobre tot si anaven *melopeats* ab les remors seques d'un piano de lloguer y ab xarrameques enrogallades y voltats de baf y boires de gentada, també vaig trobar un home que féu ab mi l'experiment que ara vui fer ab vos y que's veu que per tradició ens el traslladem les generacions. Probablement vos, de aquí a uns quants anys, ja comensarèu a ésser home, y el repetirèu ab algú que encara serà noi.

—Vinga l'experiment—diu aleshores ell encuriós—.

—Heuselaquí: tapeuvos ben bé les orelles ab els dits del pòls... y ara mireu als que ballen... ¿Quin efecte us fan?—

—¿Sembren ninots ridícols!—respon rient alegrement, y afegeix:—¿Es clar, com que no sento la música!—

—Doncs pensèu que, als trenta anys, quan no s'ha nascut ximple, no se sent mai aquesta mena de música—.

En tot això pensava jo diumenge passat, al dematí, veient creuar la Ronda de Sant Pere una gentada inmensa en manifestació contra no sé què, que aplaudia... no sé a qui.

Anava contenta, fàcil, entusiasta, encisada pel tò vermell d'un tros de llustrina, sotmesa a paraules d'una virtualitat que no sé capir, sugestionada pels esguards d'un llampegar melodramàtic dels grassos capdavanter...

Y després, a la nit, pensava així mateix en la visió d'un ball als trenta anys, llegint que una colla de catalans havien desfilat aquell dia pel Govern Civil, pera fer acte de presència davant del representant del Centre, en desagravi de les ofenses que la manifestació del dematí hagués pogut inferir al President del Consell de Ministres.

També aquets devien creuar el Passeig de l'Aduana contents, fàcils, sotmesos...

¿Quin espectacle més ridícul y més extrany el que oferien pera mí aquestes dugues colles de dansaires, ballant al compàs d'una música baladrera y seca, tocada exclusivament per instruments de vent, de vent sol, que jo sortosament no sento, com no sent qui entre nosaltres no siga un noi ni pateixi de tonteria crònica!

H. AGUT.

Ni evolutius ni revolucionaris

Cap altra agrupació pot citar en la seva historia un fet tant honrós com el que esdevingué a n'el catalanisme quan aquest s'internà en les escabrositats de les lluites contra'ls elements polítics imperants. Aquella memorable divisió, per molts lamentada, fou prova certa de que queicòm sà y robust hi havia en llur organisme. Tota altra colectivitat s'hauria contagiada per complet; el catalanisme no.

Veritat es que la malura invadí molta part del seu cos, emperò, diu molt en favor de nostres idees, el que fins avui dia s'hagi mantingut un acoblament petit o grós de catalanistes que, veient clar l'alcanç d'aquelles lluites, no hagin volgut intervenirhi ab tot y que són temptadores d'egoismes.

Y es que'ls iniciadors del nostre despertar nacional, homes exempts dels vi-

cis que la política menuda contagia, comprenent la debilitat humana, no's cansaren de recomanar l'abstenció de procediments que sols serveixen pera exaltar passions y fer naixer desconfiances. Els resultats per ara obtinguts demostren palesament la seva clarividencia; y ja que'l cansament invadeix als que han ajudat a construir damunt la sorra; avui que comensen a tocar-se les funestes conseqüències de les campanyes destinades a apedassar l'obra centralista, no hi serà de més que diguem al poble la nostra significació.

Y es tant més precís que ho diguem, per quant, els defensors y partidaris de l'intervenció en la política governamental, no sé si per ignorancia o per desitg de pervertir, tracten de fernes passar per lo que no són, per uns explotadors de procediments revolucionaris, cosa que mai, absolutament mai, hem predicat. Fats de la falta d'educació y l'ignorancia de les multituds, volen fer creure que no hi han altres medis pera lograr l'avens de les idees: o el que ells usen o el que a nosaltres ens atribueixen.

El patró no pot ésser més centralista, ni més plàstic pera adaptar-lo a les flaqueses de l'home. Les dugues grans debilitats humanes tenen perfecta cabuda en aquesta divisió: els partidaris dels procediments legals y els revolucionaris: heus aquí dugues significacions igualment negatives avui pera la causa nacional de Catalunya.

Quí no intervé en la lluita política y no accepta els medis constitucionals, es que vol usar procediments de violencia—diuen—sense pensar que, del mateix modo que no estan els catalans en condicions de pendre lo que no volen darnos, tampoc les corporacions y els llocs que la política ens ofereix són baluards prou fermes pera obligar als nostres enemics.

No'ls hem aconsellat mai nosaltres els procediments de violencia y de revolta improvisada porque no hem cregut que de un mànec d'escombra poguessin sortir set bales, però tampoc hem cregut mai que la realització dels nostres ideals depengui de la consecució dels llocs públics, armes si fà o no fà tant inútils com els mateixos mànecs d'escombra.

Que no's digui mai que l'acció nacionalista no disposa d'altres medis, perquè'ls que tal diguin demostren desconèixer la missió social y política dels grans ideals, a la vegada que empetiteixen la causa catalana, comparantla a les accions de política rudimentaria. Hi ha una acció mil voltes més fructidora y es la complexa acció, en part realitzada, de procurar que la personalitat catalana se manifesti en tots els ordes de la vida, fent que resplandeixi, perfeccionantla y enrobustintla, donantli la llum y l'aire que molts li neguen.

Dels mals que patim en tenen part de culpa els governs centralistes, mes no es tota d'ells, que, pel voler dels catalans mateixos y per falta de virilitat nacional, deixa en moltes ocasions de manifestarse nostre caràcter. N'hi han molts d'empelts que convé fer desaparèixer, n'hi han moltes de tares que convé netejar y aquesta feina no l'hem de fiar ni als polítics ni als governs sino que es feina que cada hu ha de fer dintre de casa. L'adaptació catalana no està pas conseguida, la conciencia nacional

no està ni de molt del tot manifestada: sense aquets factors es inútil pensar en medis d'implantació.

Que'l mal de les colles polítiques no invadeixi el nostre camp. Ne tenim exemples: els republicans espanyols volgueren entronisar la república sense que tinguessin feta la consciència republicana y demòcrata que havia de sostenir-la, y, tots ho sabeu, sense aquets puntals la república no s'aguanta.

La consciència y la voluntat, que són l'espontania manifestació nacional, fan falta pera comensar el període constructiu. Sense aquets fonaments no cal pensar en l'edificació del casal propi.

Quan l'esperit de Catalunya se manifesti pel voler dels seus fills, lliure y esplendorosament, ja trobarà la manera d'encarnar-se, passant, com es natural, per un període de gestació en les entranyes de la terra mare, y sortirà a la llum, com tot ser el naixer, per un camí de sang, dolors y llàgrimes.

Aquesta es la «revolta» que volèm nosaltres.

J. MALLOFRÉ.

QÜESTIONS SOCIALS

V

Comunisme - Anarquisme

El dia 18 de Mars de cada anyada, es el dia senyalat per tot el proletariat pera festejar la proclamació de la Commune de París, realitzada en 1871 y que com a recordansa principal nos va deixar una reguera sagnosa com a manifestació de la pretenguda justícia social. Aquella lluita desenfrenada contra la burgesia; els fets, críminosos en sa majoria, que portaren a cap els comunals; la manca de sòlida orientació d'aquell moviment revolucionari, y les represalies a que va donar lloc, no són certament fets que avui puguem alegrarnos, y que ab tota serenitat puguem festejar els que abans que tot desitjèssim una era de pau y germanor natural y efectiva entre tots els homes y totes les classes socials,

Avui, tots els socialistes y principalment els socialistes radicals, contaminats de les idees collectivistes, són els que posant-se a la davantera de tots els proletaris, els recorden y fan commemorar els fets del 1871 principalment per lo que tenen de caràcter de revolta contra tota la burgesia. Se comprèn que així sia ja que, al fi de tot, el moviment comunista del 1871 no va ser més que una estridència agudíssima, filla d'aquelles mateixes idees y doctrines collectivistes professades per alguns desde les èpoques més llunyanes que la historia nos posa de manifest davant nostre estudi y nostra consideració.

Pera molts agitadors polítics y socials, el comunisme es un sistema doctrinal y pràctic fill dels avenços dels nostres dies y de les nostres idees. presentant-nosel com a resultat del progrés y de la civilització, com a conquesta dels temps moderns. Ab tots, rès més lluny de la veritat; el comunisme ha sigut un pretengut sistema d'organització social, concebut y fins realitzat en ben remotes èpoques.

Per això, nosaltres després d'haver dedicat el passat article a parlar dels diferents sistemes o doctrines d'organització social, dedicarem unes poques paraules a n'aquets radicalismes fantasiosos o malèvols que nos portarien a la destrucció social: tals són el comunisme y l'anarquisme.

El comunisme es la ciencia més terrible contra la societat, ja que dirigeix sos atacs a sos mateixos fonament eco-

nòmic-socials: la religió, la patria, la familia y la propietat, que junt ab les idees de llibertat, democràcia y tolerancia son les bases y sosteniment de tota organització social moderna. El comunisme, ja ho havèm dit, no es cosa nova, com semblen pretendre els que nos presenten ses idees com a filles dels avenços y conqueriment dels nostres dies. L'història nos presenta ja exemples de sa aplicació més de mil anys ans de Jesu-Crist en les antigues legislacions de Creta y Lacedemònia. Realment en les lleis del propi Licurgo poden veure's aquestes utopies comunistes al fer la distribució de terres per parts iguals, a l'abolir la moneda y a l'establir la vida en comú y la propietat colectiva d'esclaus, cavalleries, aparcels y demés, com també l'educació en comú dels recent-nascuts que eren arrancats dels braços de ses families. Plató'n recullí aquelles idees y les hi donà forma establint el plan d'una societat ideal, que suposa composta de mercenaris, guerrers y sabis, y anant més enllà que Licurgo, aboleix el matrimoni substituintlo per unions anyals, criant y educant als fills en comú y sens coneixer als seus propis pares. Aquestos són els principals vestigis del comunisme colectivista que ens presenta l'antigüetat. Com a societats comunistes limitades, lliures o voluntaries, podem citar les dels antics sabis de la Índia, els pitagòrics d'Itàlia, els esenians de Judea y les ordes monàstiques cristianes, però baix bases ben diferents y orde ben separat que rès té que veure ab les idees comunistes de l'antigüetat y dels nostres dies.

El ressorgiment d'aquelles idees l'havèm de buscar al segle XVI ab les idees de Múnzes, deixeble de Stock qui ho era de Luter, y fou iniciador de la secta anabaptista, que atacava la diferencia de gerarquies, de classes socials y de béns, establint la seva igualtat y la comunitat de la terra ab la subsegüent distribució de béns. Al mateix segle es deu la teoria filosòfica-comunista de Tomas Moro, qui tot conservant la familia estableix la vida en comú regida per una autoritat elegida per agrupacions de families; sa novelesca obra es filla més de la imaginació del autor que no pas de ses propies conviccions. Les reserves d'aquest escriptor són rebutjades al segle següent per Campanella en sa obra «La Ciutat del Sol», que aboleix familia y propietat, atribuint a l'home com a finalitat, la vida per la inteligencia, en lloc del cultiu del treball que li atribuïa Tomas Moro. En plè segle XVIII prospera la filosofia comunista ab el desequilibrat Rousseau, el declamatori Necker, els radicalismes de Morelly y Mably, les exaltacions de Brissot de Warville, els revolucionarismes de Noël Babeuf, Saint-Simon y altres, fins arribar al falauterisme de Fourier, a Owen ab sa New Harmony establerta a la Indiana, a Cabet ab sa Icaria fundada a Nanvoó, y a les populars teories de Proudhon ab totes ses contradiccions y fantasies y sa clara declaració d'anarquisme. Posteriorment, Leroux ab ses ridícules, continúa teoriant sobre'l comunisme que cristallisa després ab les idees de Carl Marx, les propagandes de la Associació Internacional de Treballadors en 1865 y següents, els esclats de la Commune de París y el Congrés celebrat en aquella capital en 1889.

Tal es, per dirho així, el procés del comunisme fins arribar a nostres dies, de quines idees no'n s'entretindrem a fer sa refutació, ja que admesa la ferma dels diferents fonaments que constitueixen l'organisme y l'orde social, havèm de rebutjar tota teoria que contra ells vagi dirigida, per anar contra'l

caràcter de sociabilitat del sér humà. La solució comunista no es pas cap solució pera resoldre el problema social eternament plantejat y mai resolt. La simplicitat sobre que descansa està mancada de tot fonament; els seus partidaris s'han dit: la qüestió social descansa principalment en la profunda divisió de la societat en diferents classes, en la desigualtat social; abolim aquesta, y quedarà resolta dita qüestió, manera simplista de raonar que no escau pas a la naturalesa d'aquest intrincat problema.

Lo mateix podem dir del anarquisme com a teoria anti-social, destructora y disolvent de tota organització y vincle que uneixi y agermani als homes entre sí. Aquest va pendre ufana ab el desenrotll de les idees comunistes convertint l'estudi en acció; y partint de la declaració de Proudhon, se concreta y forma principalment ab Bakonnine, un dels fundadors del nihilisme y inspirador de la Commune, de París, qui enarbola decididament y ab tot descaro la bandera de la revolució social, publicant el Catecisme revolucionari, ab ses excitacions al robó y al assassinat y sa finalitat de destrucció de la societat. A n'aquest el segueixen el príncep Kropotkin, l'alemany Mosty En Jean Grave ab sa pretenguda desaparició de les lleis humanes, donant lloc ab ses prèdiques y excitacions als atentats anarquistes que, deixant de banda tota propaganda merament filosòfica, encarreguen el triomf de les idees a la críminosa acció del punyal y de la dinamita.

Per això contra les exaltacions d'uns y altres, convé acostumar les penses cap a la reflexió y a la serenitat, y fugint de tot idealisme irrealizable, no havèm d'oblidar que vivim arran de terra y que'n ella habèm de procurar imperi la germanor universal, l'harmonia d'interessos, cosa que no's logra pas ab les estridències morbosos del anarquisme, ni ab les concepcions socials del comunisme modern.

E. VIDAL Y RIBA.

Crònica Social

A Bèlgica s'està discutint un projecte de llei referent a la reglamentació de les hores de treball. El ministre Hubert proposa la fórmula: set hores de dormir, vuit de repós, y nou de treball, contra la ja tradicional fórmula anglesa dels quatre vuits, defensada per altres en el mateix parlament belga.

La vaga dels empleats de correus y telegrafos de París de que palavem en el número darrer s'es arreglada tornant tothom al treball com ja era de preveure. Ab tot, l'excitació regna encara entre dits empleats demostrant no haverse consolidat del tot la pau y l'harmonia. A Mazamet continúa encara la vaga que desde temps hi regna parlantse actualment de vaga general, ja que ni patrons ni obrers semblen inclinats a cedir.

També a Zuric hi ha esclatat una vaga degut a que en un establiment de treballs de fusta han sigut colocats gran nombre d'obers alemanys, quina entrada ha tingut d'esser protegida per les forces de policia escampades al efecte per sos encontorns.

En nostra terra continúen també algunes vagues parcials sens general interès públic, excepte la de la fàbrica Humbert de San Feliu de Codines que sembla va a extendres a les demés fàbriques d'aquella població.

Els obrers forners parisenos s'han reunit a la Bossa del Treball, votant una orde del dia a favor del contracte col·lectiu pera reglamentar tot lo referent a la organització del treball y al salari, y del descans setmanal amenassant, cas de

no obtenirho, ab una forta agitació y una vaga general. Es una proba més del increment que va prenent la orientació vers el contracte col·lectiu.

El passat dijous va inaugurarse a la barriada de Sant Martí de Provencals, de nostra Capital, la nova Associació Cooperativa Colectivista «La Cosmopolita», quin principal objecte es el foment dels interessos socials, morals y materials dels seus associats y de la classe treballadora en general, atenent a sa educació per medi d'escoles, al foment del seu crèdit y al seu auxili mutu. A la Barceloneta està actualment organitzantse una entitat similar.

Segons una de les Bases del nou projecte de Correus y Telegrafos d'Espanya, s'estableix una Caixa Postal d'Estalvis, ab oficines a totes les administracions y imposició mínima d'una pesseta, a abonar en sellos de cinc céntims, previament reunits. Dita institució està prestant grans serveis en altres països principalment a Italia; molt temem pel bon èxit de la mateixa en nostre desvalgut país.

Aquesta passada setmana s'ha constituït en nostra ciutat la junta mixta de regidors y diputats provincials pera l'organització del projectat Museu Social, encarregada principalment a don Ramón Albó y Martí.

Durant la finida setmana a la Caixa d'Estalvis y Montepio de Barcelona s'hi han ingressat 289.442 pessetes contra 240.263 per reintegros, que ho han sigut en número de 1.165. Les imposicions han ascendit a 4.724 essent 279 el el número de nous imponents.

A la Caixa de Pensions pera la Vellesa y Estalvis hi han entrat 61.925 pessetes, sortintne 27.450 en concepte de reintegros.

E. V. R.

Els museus folk-lòrics

El moviment desvetllador de Catalunya, s'ha preocupat com es molt natural, d'anar a buscar les característiques del nostre poble, havent comensat per l'estudi del dret de la historia, de la llengua y de la literatura. Però per importants que siguin aquets factors y no hi ha pas dubte que ho són, no integren pas el procés total de l'agrupació ètnica catalana.

Una de les coses que més serviràn per la identificació d'un poble ab dret propi a formar nacionalitat, tant si'ls hi es reconeguda com si nó, es l'esperit col·lectiu, el pensament nacional manifestat a través dels segles, en totes les ocasions de la historia y en les diferents modalitats de la vida social. Es clar que això es dret, llengua, literatura y historia; però també es religió, treball, superstició, vida de familia, gust artístic, estudi, esbandiment de l'esperit y totes les manifestacions individuals y col·lectives.

Hi ha pobles que tenen llengua, historia y drets propis y han abandonat llur tradició nacional, es a dir: han renunciat a la personalitat; per aquets, l'estudi de les tradicions, es purament com a auxiliar de la historia. Però'ls que no resignantse ab l'estat actual de coses, treballen incansables pera referse, escollien ab diligència'l passat y se preparen pera continuar l'història patria, han de fonamentarho tot ab la tradició, perquè les nacions no neixen pas per generació espontania. Un erro molt generalisat fa creure a alguns que la tradició es retrògrada, pero aquesta idea no té més valor que la que abans estava també molt extesa, de que'l català era ordinari y el castellà fi. Quan un català en-

raona la seva llengua nadiua, aquesta serà distingida si ell ho es y deixada, vulgar o incoherent si aquestes condicions són les que ell mereix que se li apliquin. Així mateix la tradició es avens quan se sap armonisar ab les corrents de progrés; y es estancament, quan un poble aducant els ulls ala raó, se reclou ensí mateix s'acantona y posa fronteres de baionetes a les idees innovadores. ¿Quí s'atrevirà a dir que Anglaterra, Alemanya y Suïssa no siguin progressives? y justament són les nacions més tradicionistes que hi ha, que conserven ab veritable veneració les deixes dels temps passats.

Alguns esperits massa inquiets o alucinats, se rebelen davant de la evolució natural dels aconeximents, encausada pels directors entesos; volen daltabaxos sorollosos, terratrèmols socials que enfonsin lo existent, somniant ab artificis utòpics que no van enlloc y que moltes vegades no son més que regressions a l'estat primitiu, ab noms llampants de tecnicisme de revista.

Per això es que les nacions progressives tenen museus folklòrics, com passa a Fransa, Anglaterra, Alemanya, Suïssa, etc., aont en l'orde retrospectiu no tan sols tenen museus arqueològics y de belles arts, sinó els de tradicions, que ensenyen lo que ha sigut el poble en sa vida íntima, en el sí de la propia conciencia, en sa manera de vestir-se y arreglar la casa, en ses relacions socials y en la forma de treball. Per interessant que sigui un tapis, un quadro o una estàtua, a l'historiador y al sociòlec, potser no li diràn tant, com un amulet barroer, una gerra derivada directament d'una ànfora romana, un senzill vestit de pagès, una eina grollera pels treballs del camp o una estampa encara que mal feta acusant una ingenuïtat artística recomanable y una manera de ser peculiar.

Per això la «Société d'Ethnographie nationale et d'Art populaire» de París, diu en l'article primer dels seus estatuts:

«Aquesta Societat té per obgeete:

1.er Escampar juntament ab les Societats similars existents a París o a províncies (entengui's regions històriques, no pas els departaments actuals), el gust pels estudis tradicionalistes francesos; el respecte pels mils obgeetes de la vida local que tinguin un caràcter d'originalitat, qual conservació importi al coneixement de la nostra vida nacional.

2.^{on} Encoratjar, fent coneixer l'interés que presenten, les indústries d'art propies de cada província, referintse a estils desapareguts.

3.er Posar de relleu mitjansant exposicions, representacions, audicions y conferencies, l'art popular desaparegut o existent, les llegendes, l'enraonar, la música, les cançons, el ball y la literatura de cada província.»

Un lleugeríssim extret de les instruccions sumaries establertes per M. M. Landrin y Sébillot relatives als esmentats museus, donaràn idea de la llur importància.

L'habitació comprén l'arquitectura especial en les diverses regions, principalment en lo referent a habitacions rústiques; les que recorden els tipus primitius, com les barraques de carboners, esclòpers, etc.; els ritos de la construcció; ornaments exteriors; formes y elements dels terrats y obgeetes amuletics pera presservar la casa del llamp y dels malefics.

El mobiliari y l'interior se refereix no tan sols als mobles de tota mena, sinó també a les creencies y supersticions re-

latives; als diferents atuells y vaixela, als ornaments y imatgeria popular.

Ab les dependencies de la casa s'hi entenen els estables, cellers, patis y jardins y els annexes com botes, pous, ruscos d'abelles, casetes pel gos, etc.

En la secció d'agricultura s'hi inclouen les eines, carros, jous, fuets, esquelles, fals, collars, prempses, paners, espantalls pera besties, mides y mesures, brocs pera anotar quantitats y amulets y supersticions relatives.

A l'alimentació, s'hi refereixen els molins, forns, maneres de pastar y productes obtinguts, dolços tradicionals, plats típics, manera de fer-se'ls àpats y ormetjos de cassa y pesca.

Els oficis no agrícoles comprenen la aprenentatge y fadrinatge, vestits y accessoris especials, formes de contracte, festes, estima o menyspreu dels oficis, corporacions y llurs oratoris y marques, fent una sub-secció expressa pels negociants, traguers y barquers y algunes indústries, principalment les que's refereixen al mobiliari.

Els vestits constitueixen una agropació molt interessant, baix la base dels antics vestits locals y llur àrea geogràfica, ab indicacions bibliogràfiques y artístiques, al ensemps que tècniques. Ho completen els barrets, caputxes, mocadors, sabates, esclòps, joies, mitjes y bastons.

La vida humana, tracta de tots el actes remarcables, ab les costums y supersticions que s'hi diuen, com el naixement, l'estudi, la quinta, el bateig, el casament, l'organització domèstica y la mort.

La part que se'n podria dir d'entreteniment y sport, comprèn varies seccions: de jocs de nois y de grans, les arts populars y la manera de passar la vetlla.

La part de cultes y supersticions se refereix desde'l moment al material del culte y ceremonies religioses per la primera secció y els objectes, amulets y fórmules màgiques pertanyents a les arts de bruixeria, per la secció última.

Lo que pot ensenyar un museu de aquesta mena, no's trova en llibres y es realment el passat y present íntim del poble, que es lo que cal coneixer, sent-ne molt difícil l'estudi ara, perque enlloc se pot trovar reunit. Per altra part, es molt més facil organisar un museu folk-lòric passable, que un de Belles Arts o arqueològic, però fentho ab oportunitat. Y l'oportunitat es ara; com més temps se trigui, més costarà, perque'ls vestits, joies del poble, imatgeria popular y altres coses, van desapareixent per anar a omplir les colleccions estrangeres o per ignorancia dels posseïdors que ho malmeten, tota vegada que's tracta de objectes que ja no serveixen.

Quan ens adonarèm d'aplegar tot això, serà quan haurèm de pagar uns quants duros per una auca de redolins antiga, per un collar de gos de remada y cantitats molt crescudes per unes arrecades de pàges o per un vestit autèntic de cordellat.

Els museus donen idea del grau de cultura d'un país. Allí a ont no hi ha al costat dels museus d'orde artístic, els científics y industrials per l'avens material y els folk-lòrics per l'estudi positiu del poble en totes les manifestacions de la seva activitat, es senyal que ni té fervents desitjos de progressar, ni se n'hi dona gran cosa de sa personalitat ètnica.

ROSSEND SERRA Y PAGÉS.

Crònica internacional

Revista de periòdics

LA QUESTIÓ D'ORIENT

Les impresions pacifistes que dominaven en la nota anterior han vingut confirmades per els fets que s'han succeït durant la setmana que acaba de transcorre. El conflicte oriental camina a bon pas cap a una solució complerta que lligui tots els caps y concilli en lo possible tots els interessos y sentiments que posa en jòc l'agitació de la qüestió balkànica. Bé podria ésser, no obstant, que la solució que ara donguin les potencies al problema no fos altra cosa, com diu un distingit diplomàtic y polític italià que una solució dilatoria. En aquest cas, ben probable, cal creure, d'a-cort ab el mateix personatge, que'l rebrotament del conflicte tindrà caràcter tràgic, no pas diplomàtic com ara.

La premsa estrangera que dedica preferent atenció a les qüestions internacionals, concedeix encara a la balkànica el lloc d'honor y en aquets últims dies s'ocupa especialment de dos incidents que han devingut en el curs complicadíssim que segueix a l'«affaire». Un d'ells es la contestació de Rússia a la nota d'Austria comunicantli'l conveni ab Turquia sobre l'anexió de la Bosnia y l'Herzegovina. L'altre es l'acció personal que se suposa exerceïda en la qüestió per part de Guillerme II. S'ha de convenir en que un y altre tenen excepcional interès.

La contestació de Rússia a la nota de Austria es perfectament conformista. Rússia com Alemanya y primer que Anglaterra y Fransa, regoneix l'anexió de la Bosnia y l'Herzegovina portada a terme per l'imperi austro-húngarès. Aquesta actitud de l'imperi rus, determinada pel criteri polític del seu ministre de Negocis Extranjeros M. Iswolsky ajuda d'una manera eficaçissima a la assegurança de la pau. Però s'ha de convenir en que la cooperació de Rússia a l'obra de pacificació, té tots els caràcters d'una humiliació nacional. Els pan-eslavistes especialment, estàn indignadíssims y completament en contra d'Is-wolsky a qui acusen junt ab el diari «Novoie Vremia», d'haver enganyat a Rússia y a Servia. Els periòdics de tots els matisos regoneixen que l'assentiment de Rússia a l'anexió de la Bosnia y l'Herzegovina representa un triomf del pan-germanisme.

Això va lligat directament ab l'intervenció personal del Kaiser en la qüestió, que suposa la premsa francesa que ha existit. Aquesta intervenció ha estat negada per la premsa oficiosa alemanya, molt especialment y d'una manera categòrica per la «Gazeta de l'Alemanya del Nord». Se comprèn que'ls elements de cambra prusians vulguin allunyar tota sospita d'intervenció del poder personal de l'emperador en els negocis de govern y de política exterior. Fà ben poc temps que aquesta qüestió va ocasionar a l'imperi el plantejament d'un delicat problema de dret polític y encara que actualment es ben remarcable una reacció de l'opinió pública favorable a la persona y als procediments de Guillerme II, es natural que hi hagi en les esferes de govern especialíssim interès en desmentir tota extralimitació que se suposi hagi comès l'emperador en el compliment dels seus deures de sobirà constitucional.

De totes maneres es ben llògic, suposar que el Kaiser ha exercit una influencia personal manifestament favorable a l'Austria. La premsa francesa parla d'una carta del sobirà alemany a Nicolau II y d'una entrevista ab l'arxi-

duc Francesc-Ferràn hereu de la Corona d'Austria-Hungria. Y fà creure que quelcòm d'això deu haverhi de cert el cambi efectuat per Alemanya, qui ha lligat ara estretament la seva política exterior ab la d'Austria, després d'haver fet categòriques declaracions de neutralitat. Es una manifestació ben eloqüent del sentiment pan-germanista, l'importància de la qual no ha deixat d'ésser apreciada.

Aquets dos han sigut els dos incidents de més relleu ocasionats per el curs dels sucesos relacionats ab la qüestió d'Orient. La pau sembla, doncs assegurada y les últimes notícies diuen que es probable que no's reuneixi una nova conferencia internacional pera donar estat de dret als darrers aconeximents. Sembla que's tracta de sancionar l'anexió duta a cap per Austria per medi d'una serie d'ententes especials y separades lo qual podria constituir, com diu molt bé *Le Temps* un precedent que comprometés l'estat actual del dret internacional.

E. X.

La catalanitat d'En Guimerà

Llegia les estrofes de foc, bategantes, d'una de les més vives tragedies de l'Angel Guimerà. L'ànima del pobre Bernadot hi sagna per l'amor d'una dona que mai ha d'aimarlo, y en sacrificis d'amor tota l'ànima del pobre joglar s'esbosina: sembla que'l seu dolor fassi estremir l'aire que us volta, sembla que la quietut tremoli a l'entorn del qui, llegintla, la sent y la viu. Finava la lectura, y aixecant els ulls per fruir de l'enlluernadora estela de llum d'eixa tragedia, la visió d'«El Fill del Rei» me deixava sobre'ls parpres una solientor de sang viva, y dintre meu, un llare resso, com si finís un cant.

De sobte, dos noms me vingueren a la memoria com una aparició; una obstinada forsa'ls unia, y després, una música silenta féu rimarlos. Al nom de l'Angel Guimerà s'hi ajuntava un altre nom, fonentse en l'abràs d'una rima: Angel Guimerà, Dante Alhigieri, rima impalpable que a l'eixir a flor de llavi va deixar de serho. Sospreses, revellant de l'ensomni, me deia a mi mateix: ¿quina estranya forsa ha juntat eixos noms, quin lligam els ha unit?, que hi ha entre'ls dos que'ls ajunti, que'ls fassi germans com dos versos, resso l'un de l'altre, com dues columnes sostenint la bellesa d'un fris? Y en la quietut,—rajant del silenci,—una paraula, que sols oi l'ànima, digué: Patria, Patria, Patria!

Llavors vaig pensar: La santetat d'eixa paraula es lo que ajunta aqueixos noms; eixa paraula pera tots dos tanca un mateix sentit perque tots dos hi veuen la altesa d'un mateix amor.

El Dant fou el més gran italià del seu sigle perque fou l'italià que més fonament estimà la seva Italia, perque fou ell qui somnià per l'Italia lo més alt destí. Enfortint la llengua enfortí a sa patria; lluitant per ella s'oferí en exemple als venidors.

Y ¿qui entre nosaltres, qui, entre'ls nostres poetes ha tingut per Catalunya un amor més íntim, més fondo y més fecund que l'Angel Guimerà, de qui com d'ell pot dirse que li escau el nom de català si ha estat ell qui ab més forsa ha fet vibrar aqueix nom, donantli un resso que arrèu s'ha fet sentir?

La significació de l'Angel Guimerà en el catalanisme no es una significació purament romàntica; no es un sentimentalisme lleu y pàlil el que ha encès el foc dels seus «Cants a la Patria». ¡No! L'Angel Guimerà no es un moment,

un sol moment, es molt més que tot això: es l'enllàs de dues generacions, y encara més, de dues èpoques, en son verb se donen la mà la Catalunya vella y la jove Catalunya, la que'ns sembla y déu semblarnosho, morta y la que sentim viva y potent; la seva obra es el pont que junta les dues marges sobre'l riu del temps.

La virior de la Catalunya d'ahir y la empenta de la futura Catalunya traspuant en les seves estrofes, les fan immortals. Ha dit tant verament, tant fonament lo que batega en la nostra ànima que rès pot ferlo oblidar; cap vent esborrarà sa petjada, perque cap vent pot desjuntar la Catalunya d'ahir y la d'avui.

Per això es ell la més espontània representació de les nostres lletres; per això tots els qui marxem vora'l marge de la nova Catalunya, tots aquells que ens diem joves, devèm ab les nostres flors teixirli la corona que en la neu de son cap hi deixi'l perfum de la nova joventut. La que diu nous cants, la que té altres esperances, la que somnia nous destins ha de tindre y té pel Mestre Guimerà paraules de triomf, perque en ell hi veu una joventut que no s'acaba, perque sobre la neu dels temps sab abrindarhi les flames de la seva immortalitat obtinguda, flama encesa ab les espurnes del més intens dels seus amors, el amor a la Patria.

Aqueix amor tots el tenim, els uns veienthi, en la Patria, la santetat d'una mare; els altres, la del fill que ha de donarnos nova vida. Y per l'amor d'eixa Patria, mare o filla nostra, devèm exaltar en eixos moments propicis al qui, com el Dante, es gran com Poeta y es gran com català per tindre en Catalunya el més gran dels seus amors!

ALEXANDRE PLANA.

Y, cà!

Se reuniren els CC. NN. RR. de Barcelona; pera acordar la cooperació llur, al partit republicà català. Se nombrà una ponència, y a hores d'ara la ponència ja haurà complert el comés encairregat.

Jo, segueixo no creienthi en el partit republicà català, tal com se pretén organitzar-lo. Vui repetirho: no's farà rès, que no's prenguin orientacions modernes y catalaníssimes y que no's prescindin dels vells polítics. Aqueixos bons senyors, no son tots vells, precisament; son tots, però, vells en el sentit polític, car no'ls hi ha entrat la modernitat catalana, que, molts d'ells, califiquen, ja saben perque! de retrògrada.

La Solidaritat ha revifat, una pila de coses mortes, y quelques catalanistes ab una mansuetut que jo comprene, s'han girat d'esquena a Catalunya pera encaixar ab els qui, ells, avans maleien! ¡Oh, els mansos concupiscents que demà seràn tirats per la borda! Guaiteulos avui, dient an el poble tot lo contrari de lo que li deien ahir! ¿Que diràn demà, que's veuràn preterits? ¿No es ver, que després d'aqueixa propaganda que fa mal a Catalunya, quan ja a soles en la llur cambra se disposen pera'l descans de cada día, senten una lluita interior entre les pures joies d'altres jorns y la ridícula traïció d'ara? ¡Pobrissons!

No ho puc evitar. Una petita rialleta esclata, en mí, cada cop que hi penso en això del partit republicà català. ¡Oh, ja ho veureu, amics lectors! Serà nomenat un directori. ¿Què això es de la velleria? ¿Que hi fa! Y el directori no s'entendrà al sentidemà d'actuar. Els vells polítics no's desencatronen tan senzillament. Tots diuen penjaments del

INSISTINT

L'aplanament moral es evident a la nostra Catalunya. Jo no vui discutir si uns tenen més raó que altres, en lo que fa relació al procediment a seguir pera arribar a l'efectivitat de l'ideal que, malgrat tot, esperona l'esperit del nostre poble; més si vui dir que rès pot justificar l'acció realitzada pera llevar virilitat, energia y fortaleza a la vida pública catalana. Se pot exigir que's siga prudent y que ab serenitat y sabiesa se vagi avensant per la via de la nostra ascensió catalana; no's pot obligar, però, com s'ha fet, a la castració moral, y a que'l poble resti indiferent enfront de les etzegallades de totes menes que realisa la política de l'estat. A que vé tant parlar y parlar de Catalunya, si al cap d'avall s'ofereix a l'enemic una Catalunya mancada de sentiment propi, de propi franc voler y, fins, de dignitat.

Jo vui reivindicar avui tota la nostra acció, motejada injustament d'inútil y de pertorbadora, dient que l'acció nostra, l'acció de l'Unió Catalanista ha sigut acció a tots temps prudentíssima y de fortitut. No hi crec pas en les provocacions ridícoles; sóc ben devot d'ésser incommovible en el meu dret. L'història dels deu anys darrers mostra que'ls que avui són tant entenimentats que han erigit en virtut pública la cobardia, havien realitzada una grossa acció trasbalsadora, anatemisant a l'Unió que recomanava prudència; y ara, avui, que la pertorbació xorca pera'l poble nostre ha determinat efectes actualistes de conveniència, els pertorbadors d'un bot s'han plantat a la vora de la vida oficial, fan ajupir l'opinió als peus de les oligarquies embrionaries y fulminen l'exco-

munió contra els que com abans segueixen essent prudents y forts.

Vui concedir, per un instant, que serà un bé pera'l nostre poble el nou règim que la dreta solidaria ha preparat pera Catalunya; s'ha de dir, però, que es un benefici caríssim car el paguem ab la dignitat del nostre poble. Es forsa humiliant que a l'estat tothom hi tinga drets que no són regoneguts als ciutadans de la nostra terra. Y aqueixa monstruositat política, que arrèu del mon faria considerar execrables als qui l'haguessin consentida, passa, casi sense protesta, a la nostra terra catalana y ab l'apoi directe, y indirecte, de personalitats y d'agrupacions polítiques que s'anomenen radicals y atabalen a la bona gent parlantlos de república y de llibertat. Oh, diuen, cal no enbrancarse en imprudències y no deixarse dur pels caps calents. ¿Ont són els caps calents? El ésser prudent y fort y enèrgic, usar del dret constitucional ab serenitat y determini, vol dir esser esbojarrat y pervocar conflictes? ¿Es que sols a la vida pública se pot ésser cobard y consentir o bé esbojarrat sense solta? Jo sé, com sab tothom, que pera les situacions difícils, y fins pera les fàcils, l'acció política d'un poble que fa afirmació de la seva vida, se desenrotlla pausadament, serenament, entenimentadament, sense, però, mostrar febleses, ni renegar de l'altíssim esperit que la mou. Jo ho sé, això, y tothom ho sab; mes jo veig y tothom ho veu, que el fet actual de la política catalana es un fet extraordinari, y sense parió en l'història de les renovacions socials. Sense parió en perjudici nostre, car en cap altra es possible trobarhi un període tant intens de

renunciament, com el que ara passa la nostra Catalunya. Es tant notable y extraordinari aquest fet, y ab tanta intensitat se manifesta, que fins crec que preocupa als mateixos que l'han determinat perque no's creien que l'apaibagament dels esperits arribés tant avall, y això no els convé, car el desengany y l'indiferència del poble no seràn pas una menassa utilizable pera imposar condicions a la política de l'estat. Un moviment d'opinió es sempre una necessitat imprescindible als homes públics, y ara's troben els homes públics de la nostra terra que n'han fet un grà massa, perque pera complaure a l'estat han desvirtuat el nostre sentiment nacional, fins al punt de deixar sense energies propies l'opinió y per tant quedant ells sense veritable opinió que'ls dongui positiva forsa representativa.

El capítol de càrrecs que poden ferse als qui, representants del nostre poble, han seguit la política tradicional espanyola, en comptes de no moures de la política nova iniciada pel sentiment català, es un capítol extensíssim, al costat del qual no s'hi pot posar capítol de bon comportament. Ja sé que n'hi ha que diuen que tot es maquiavelisme y que no hi ha sinceritat en l'obra que's realitza enfront de la política espanyola. Ni que ho diguin: ¿perquè insinceritat? ¿la nostra ascensió catalana havèm de renunciar a que sia pura y neta de taques morals? y ademés, ¿quina confiança poden inspirar a Catalunya mateix els que saben ésser insincers? ¿sabem si el mateix argument l'usen en les intimitats ab els polítics de l'estat, y som, allà, nosaltres els traits? Altres s'expressen així: es molt senzill criticar, no trobantse en el lloc dels representats de Catalunya. Y bé, jo no crec que sia forsos el càrrec

projecte d'A. L.; mes tothom hi voldrà el seu lloc de sacrifici! Per l'heroisme, se desfarà tot. Ens trobem en temps heroics, y veurèm unes lluides oposicions d'heroicitat.

Per ara, En Cambó està del tot conforme ab l'Hurtado. Sols ab aqueixa conformitat es viable el partit republicà català. Y ja's veu que no'ls posaràn el veto. Serà com una perllongació d'aquell republicanisme dels bons temps del caciquisme. Els ben intencionats seràn excomunicats, y els espavilats pretendràn entabanar al bon poble, atentse a les ordres de la dreta.

Per xò, jo dic, y cà! En Pi y Margall, renegava dels drets adquirits, y jo vui seguirlo, renegant dels drets adquirits pels vells polítics. No'm mereixen cap respecte, en el sentit polític.

Ara's juguen la darrera carta, y perdràn. Sempre se perd, si's juga contra l'ascensió d'un poble.

Ting la meva fè, y per xò repeteixo, y cà!

BON JAN.

Música

La «Schola Choral», de Terrassa, baix la direcció del mestre Llongueras, executà l'anunciat programa al Palau de la Música Catalana, consistent en cançons ab gestes y rondes infantils ab demostracions gimnàstiques, d'En Jacques Daleroze, que nens y nenes digueren y senyalaren ab veritable gust artístic.

Aquella munió de soldats de la pau, de l'art, uniformats en els vestits y moventse y cantant ab perfecta uniformitat, donaven pler de veure y de sentir. A cada nota y a cada compàs feien delectar a l'espectador ab la blancor de puresa dels vestits, ab la verdor d'espe-

ransa de mitges y faixes. Ho són ben bé, demostració de puresa y d'esperansa aquells soldats y soldadetes de l'exèrcit de la Pau y de l'Art...

Tingueren de repetir *l'Arri, arri, cavallet*, d'En Morera y el *Jan petit*, d'En Daleroze, coronats sempre ab llargs aplaudiments. Ben aplaudits y celebrats sigueren també els altres números de l'interessant programa.

Cal felicitar de debó al mestre Llongueras pel creixent èxit de la seva «Schola Choral».

El penúltim concert que l'Associació Musical de Barcelona donà dijous al Liceu era tant interessant com els anteriors.

La 4.ª Simfonia *re m.* de Schumann obtingué una perfecta y fidel interpretació per l'orquestra y el mestre Lamothe de Grignon, essent músics y director aplaudits ab entusiasme. El pròleg de «La Divina Comedia», de C. del Campo es d'estructura bonica y siguió ben rebut del públic.

S'aplaudí molt l'immillorable interpretació de l'exquisit *Scherzo* de la 4.ª Simfonia de Glazounow y de *Pysché et Eros*, de C. Frank.

Voldríem haver tingut de canviar nostra opinió respecte a *El camí* del mestre Pahissa, per que la ratificació d'ella que devèm estampar avui ens torna a fer pensar en que'l jove músic podria fer més bó que *El camí*, com millors coses té fetes y li reconeix tothom.

Molt justament interpretats el *Siegfried Idyll* y obertura del *Vaixell fantasma*, abdues bellíssimes composicions del gran Wagner.

El darrer concert de Quaresma del Liceu commemorava'l número doscents dels que ha donat l'Associació Musical; y, com els anteriors (ab una honrosa excepció) no's vegé pas favoregut per

nombrós públic. Pitjor pera la gent que deixà d'anarhi, car el programa era forsa escullit premiant la constancia dels pocs verament filarmònics y castigant als molts que s'ho diuen sense demostrarho mai.

La repetició de l'obertura de *Siegfried Idyll*, els *Murmurs de la selva*, la *Mort d'Isolda*, l'obertura dels *Mestres Cantaires*, obertura del *Vaixell fantasma*, y obertura de *Parsifal*, de Wagner; l'*Adeu de les xioletes* y *Prec de Madona Elisenda*, de Lamothe de Grignon, y *Pysché et Eros*, de César Frank; la segona audició de *La Divina Comedia* (pròleg) de C. del Campo, que'ns convencé del tot, sigueren executades totes ab una gran exquisidesa que'ls assistents jutjaren ab forts aplaudiments a l'orquestra y al mestre Lamothe; se repetiren els *Murmurs*.

El nostre Albeniz, restituit als brassos de Catalunya, ens presentà son poema sinfònic *Catalonia*, basat en la popular *La filadora*, que se suposa interrompuda per una altra mena de música, lo qual produeix confusió fins que, desapareguda aquella, torna a ressortir la melodia que ha donat el tema. El mestre Albeniz es un aimant fervent y un fidel intèrprete de la música popular. Ell n'ha fet els ensaigs ab les tonades andalusses que sab fer ressortir de manera que, sense desaparèixer d'elles lo popular, les posa tals com elles són, es a dir, ab l'origen genuinament moresc. Ara, ab una petita part de l'obra que ha compost de la *Catalonia*, ens permet esperar que'l complement serà bellíssim. Cal dir que la part de jocositat de lo que sentirem diumenge no fou agra-dosa a tothom; mes creiem un deure recordar als descontents que un poema sinfònic titolat també *Catalonia* del mestre Joan Manén, essent jutjat d'identica manera per més de quatre, era frenèticament aplaudit a Alemanya. Aquí, ab

de representant de cap poble, y sé que a cada hù se li pot exigir lo que es del seu deure, y mes si el deure es del tot voluntari. Ara bé, ¿el poble nostre ha imposat condicions als seus representants, o són aquets, que van sollicitar l'apoi del poble compromententse a complir el deure que ells mateixos se fixaren? Vui dir una veritat més general: ¿el qui no compleix el seu deure, pot jamai contestar al qui l'acusa ab raó, vosté ho hagués de fer? Si vaig a cal sabater y m'ha fet expressos unes sabates que'm fan mal y no les puc dur y em queixo, jamai el sabater m'ha respost: les hagués hagudes de fer vosté; jamai, sempre me'n ha fet unes altres, no pretenent que pagués ab el meu patir el seu erro. ¿Que això es vulgar? Jo crec que es un exemple justíssim. Els qui no som diputats tenim dret a judicar l'acció que com a diputats realisen, y ningú del mon arribarà jamai a pensar que aquest dret no sia inalienable del bon ciutadà. En el cas nostre, proba que tenim raó la contesta que's dóna: es molt fàcil criticar; vostés se trobessin en el lloc nostre.

Ni el nostre poble, ni nosaltres els fidelíssims al sentiment de la nostra Catalunya, som exigents per naturalesa. La característica del nostre poble, y la nostra particular, la dels motejats d'intransigents, es la benevolencia, l'indulgencia, y es pot assegurar que per poc que la representació parlamentaria catalana hagués mostrat prudencia, energia, fortitut, serenitat, viu afany de satisfer l'opinió catalana, sensibilitat per les tribulacions dels perseguits, y sobre tot devoció per les noves orientacions polítiques y odi pels vells procediments, tota la nostra terra se sentiria joiosa dels seus representants, y fins l'actitut

nostra seria ben diferenta a la d'ara, car jo afirmo que l'esperit de justicia no'ns deixa y que sols el positiu bé de Catalunya y la dignificació de la vida política, són els elements que mouen la nostra acció nacionalista.

A l'hora d'ara aquesta sinceritat nostra que'm fa manifestar llealment el nostre parer respecte del moment polític actual, podrà mereixer totes les censures, fins de part d'aquella opinió pública que de tant enmortuïda la més lleu vibració l'esparvera; mes tot queda pera ésser judicat a l'avenir: resta, pera ésser apreciada y judicada, l'acció y el comportament dels representants parlamentaris del nostre poble; resta, pera ésser ben coneguda, l'especialíssima situació política de Catalunya; y resta, també, el sentir nostre, el no conformisme nostre, enfront d'aquella depressió de sentiment, de virilitat y de dignitat individual y colectiva, que caracterisa l'instant actual del nostre poble.

El judici del demà no'l temo: no seré acusat de mancaments patriòtics, ni de insensibilitat envers els que pateixen persecució. Y es ben cert, que temps a venir seràn judicats ab força severitat els que han exaltat els bons sentiments de la gentada, y, després, s'han girat de esquena al bon poble. Ara mateix, aquets dies, se remou l'opinió y es discuteix per la conducta observada pels representants de Catalunya envers els que's troben subgectes a l'acció de la llei. Y com pera tot se troba defensa en aquest mon, també's defensa l'estrany, més ben dit, l'inconcebible comportament dels diputats. No hi valen defenses; lo cert y positiu es que'l compromís contret ab Catalunya s'ha trencat sols pera atendre a maniobres polítiques; y també es cert que al legalisme, sofistic

constitucionalment, del poder executiu de l'estat, no s'hi ha volgut oposar el legalisme franc, positiu y irreductible del dret constitucional veritable. Els diputats no calia ni que pertorbessin el parlament; n'hi havia prou en que no abdiquessin del dret llur, dels drets constitucionals llurs, y que ab fermesa, prudencia y austeritat, sobre tot ab austeritat, actuessin ab el civisme ab que Catalunya els havia ungit!

Mes no sols, han actuat tots, absolutament tots, de cooperadors de l'obra gubernamental y de les segones intensions del poder executiu; fóra del parlament, a n'el sí del nostre poble, no com a diputats, com a homes catalans, tampoc han realisada acció humana que consentís absoldre's dels llurs pecats parlamentaris. ¿Què han fet pera que'ls atribulats trobessin conort y assistencia? ¿Ont del mon s'ha vist que per culpa dels germans de patria, els perseguits arribessin a formular deprecacions dolorosíssimes y no poguessin subvenir a les necessitats més apremiants? Que no's defensí això; el no tenir bon cor, no te defensa. Y al cap d'avall, si's vol protestar de les mal anomenades intransigencies, concedeixo el dret de protestarne, perque soc prou lliberal pera respectar el pensar d'altre; ara, de les acusacions que's fan per manca d'amor al prohisme, ningú pot queixarse y ningú te dret a protestarne, car la veritat es que el bon cor no ha mogut als que essent representants del sentiment d'un poble no tenen el dret d'ésser inhumans. Inhumans, que ho sien els polítics, no'ls en farà retret; ara als representants solidaris sí, els en faig retret. Han de tenir bon cor; per força.

D. MARTÍ Y JULIÀ.

el d'E'n Manèn, hi havia qui no veia ab gust aquell *Caragol, treu banya...* que'l mestre aprofitava pera'ls oboes y trombons.

En resúm, el vuitè concert de l'Associació Musical de Barcelona, siguié coronament d'una serie d'èxits. Rebi la entitat nostra coral felicitació adreçada ab tota la senzillesa y humilitat de qui, pera millorament y perfeccionament, creu que sols li manca posarse a lo natural, o sigui, cambiar el títol, afegint a son primer component una s, un accent damunt la darrera o; y suprimintne la n final, en un mot: que's digués, en lloc de *Asociación*, ASSOCIACIÓ MUSICAL DE BARCELONA.

MALARC.

Amnistia

S'ha comensat una bella campanya en prò del retorn a la llar de tots els processats per delictes polítics. Sembla que tothom vol contribuir a la benfactoria lluita. Tot són idees y projectes y optimisme y ansies llibertadores, ¡Benvinguts, anc que vinguts bon xic tart!

Mes, per ara y tant, els optimismes sols els tenen els qui componen la *Comissió executiva per la llibertat dels presos y exilats*, els presidents y secretaris y comptadors y vocals de les entitats que estàn o han estat en relació més o menys directa ab els de la Comissió, y uns quants, pocs, del poble que sols coneixen lo que passa pels diaris, pels bons diaris menadors de multituds cap al mutisme més absolut.

Y el reste del poble, y la gran majoria d'ell, bon xic desenganyada de temps, primer ab la cèlebre *Assamblea* d'ajuntaments, després ab les eleccions de Barcelona, suara ab el banquet de la victòria de Sabadell, digueume: ¿es que aquest poble sent aquells optimismes?

Sols cal llegir les opinions exposades per «atorze diputats y un senador pertanyents als diversos grups de la Solidaritat que són prous pera exposar el pensament del conjunt».

Quin es aqueix pensament?

Que En Maura no voldrà donar l'amnistia, que En Moret tal vegada tampoc la donaria, que si'l poble s'hi posa de debò, que si'l poble's demostra ferm...

Si aquestos pessimismes denoten els diputats, volèu dirme quins optimismes pot tenir el poble, ab quina força podrà el poble llensarse a demanar, a exigir—si tant se vol—l'amnistia esperada?

Y, sobre tot, s'ha de pensar en que'ls presos y els exilats, en primer lloc, y els processats, en segon terme, contrauràn una esperança que'ls farà convertir en anys els minuts que passin sense veures lliures o poguent retornar a la Patria. Perque ells creuràn, ab raó, que'l poble es qui s'ha emprés la creuada y els pobles triomfen sempre, sempre que llurs capdills no's fan enrera, sempre que'ls capdavaners no's mostren atuits al primer instant.

Bò, que la Comissió s'ha preocupat molt saviament de recullir diners pera exilats y presos, diners ab els quals se fassi més passadora la tristor d'entre reixes, l'anyoransa de l'exil.

S'ha de pensar, però, que si per una felis casualitat, per un bellíssim geste de governant, vingués l'amnistia desitjada y que'ls diputats veuen tant llunyana, una part del poble, aquella que no s'hauria entusiasmada a priori seguiria freda, sense contribuir en l'esdevenir a les necessitats de lo que després hi hagi, car molt farà si ara contribueix, ab la foguerada llampanta d'uns dies. Y es per això que la feina té que ferse continuament, augmentarla progressivament y no comensarla ab molt pera devenir res.

Sóc de parer que es indispensable que

la *Comissió* digui al poble que no n'hi ha prou de recullir ara, que cal anar recullint sempre, y pera això s'ha de pendre una norma, posar en el pressupost particular de cada hu una quantitat, anc que sia castigant certes partides que han contribuït a fomentar prometenses que no's compleixen, perque als diputats els sembla ara que no poden portarles a cap.

VICENS A. BALLESTER.

Notes sportives

Inauguració del Park de Sports

Barcelona pot estar satisfeta. Per iniciativa de varis joves entusiastes del sport comptem ab una «pista» esplèndida; una «pista» de les millors del mon. Nostre Park de sports, pot ben bé tenir comparansa ab els cèlebres de Boston, Marsella, Milà, Buffalo y París, els llocs dels «meetings» sportius de més renom.

En el Park de sports no s'hi ha mirat prim; s'ha fet tal com requeria una ciutat de l'importancia de la nostra.

Ja sols al entrarhi se gaudeix d'un sentiment de placidesa; un home s'hi troba bé davant d'aquella «pista» llisa y de pendent inclinadíssima. Se sent bategar el cor ab força y els ulls semblen obrirse bé pera creure que no's tracta d'una fantasia, que té consistencia y realitat lo que's té al davant.

El passat diumenge va tenir lloc l'inauguració. Al matí, quan hi anarem, s'hi estaven donant els darrers cops de mà, els últims detalls d'organissació ocupaven a aquells bons «sportmen». Una filera de banderes de les nacions que intervenen al Park de sports corona la «pista» y entre elles hi compta ab un bon nombre la catalana.

Es de reconèixer la bona pensada de posarhi nostra bandera, car tenim de mirar que la propietat, direcció y cabdals son estrangers.

Nostra felicitació a l'Etienne que tant bé se porta ab nosaltres.

Les curses foren nombroses y els corredors eren lo que ja sabíem abans, lo que se'n diu primers espases.

L'èxit de la tarda se l'endugué en Comes, nou corredor entre nosaltres, que ha vingut a Barcelona pera l'obertura del Park de sports.

Les probes de mitj fonds que s'anunciaren no pogueren tenir lloc, dones al agafar el tren dugues de les «motos» que devíem entrenar, reliscaren sufrint alguna contusió els que les montaven.

Se veu que l'empresa del Park de sports no repara medi pera que'l gros públic prengui afició a aquesta mena de sports que tant criden l'atenció a l'estranger. El nombre de corredors escriturats pera la cursa d'inauguració fou de 18, trovantse entre ells noms tant coneguts en el mon ciclista com els de Alric, Baudeloeque, Hourlier, campeó de Fransa; Lehmann, campeó suis, etc., etc.

La carrera de «motos» fou un èxit, dones hi hagué moments en que's corregué a més de 100 klms. l'hora. ¡Ara si que veurém velocitats! La «pista» ho permet y de sobres.

Pel diumenge ens anuncien la cursa de mitj fonds prenenthi part el campeó de Bèlgica Gerini y Borràs.

Nostra més coral felicitació als emprendors del Park de sports que'ns porten tant interessants curses.

Sols ens permetrém dirlosi que en bé propi, rebaixin els preus d'entrades y localitats, lo mateix que tenen de subsanar algunes deficiències que's noten en l'organissació, que no dubtem se corretgiràn prompte.

Pera commemorar el sisé aniversari de la fundació, el Centre Autonomista de Dependents de Comers y de l'Industria celebrà el diumenge varis actes, entre ells, un de importantíssim de cultura física.

El pati d'esbarjo del Centre se veia atapat d'una nombrosa concurrencia que aplaudia els jocs de lleugeresa y «ruse» dels lluitadors.

La festa consistí en un bon nombre de exercicis gimnàstics, assalts d'esgrima en totes les manifestacions, jocs de bastó, lluita, y la nova mena d'assalts de Jiu-jitsu que foren molt aplaudits.

Felicitèm a la Secció de Sports del Centre que tant fa per la cultura física dels seus socis.

El Centre Excursionista de Catalunya anuncia un interessant viatge cap al Moro y Mallorca.

Sortida de Barcelona el 5 d'Abril, estant de retorn el 16.

Es un viatge que no dubtem cridarà molt l'atenció per lo interessant del seu itinerari y per les comoditats ab que's pot realisar. Per detalls a la Secretaria del Centre.

El «Club Montanyenc» està acabant l'organissació de la nova serie d'exploracions espeleològiques. Creiem que en el vinent mes comensarà la tasca ab la devallada al grandios avenç de l'Esquerra de més de 300 metres de profunditat.

Pera diumenge s'anuncia la segona excursió del circuit de la «provincia» de Barcelona.

El Comitè de la cursa de «voiturettes», «Copa Catalunya», està treballant de ferm pera'l bon èxit de la mateixa.

Segons impresions serà un veritable aconeximent la segona prova de la «Copa Catalunya». El nombre d'inscripcions serà molt més nombrós que l'any passat lo mateix que algunes deficiències que's notaren y que sens dubte estaràn corretgides.

S'ha cuidat de l'aixecament de les tribunes la casa Ribas y Pradell, lo mateix que la cerca del circuit.

Ha quedat definitivament fixada la data del 20 de Maig pera la segona prova de la cursa.

S'estàn fent treballs pera la constitució a Barcelona de la delegació pera Espanya del Club Alpí. Segons noticies la delegació recaurà al partit castellanista.

Cicle de Conferències CATALUNYA - CIUTAT

I

El nexa de la nacionalitat

per MARTÍ ROGER, de Palamós

Llegida a la Associació Nacionalista Catalana la nit del 26 d'Octubre de 1908

Continuació

Per altra part en la mateixa època, els europeus al reaccionar contra les conquestes de Napoleó, manifestaren, si bé no d'una manera precisa, el sentiment de la nacionalitat. Per manca d'aquesta precisió, per anar confós ab el sentiment monàrquic, no quedà triomfant ab l'enderrocament del poder napoleònic, car si bé queda vensut el principi de la monarquia universal, al referse'l mapa d'Europa en el Congrés de Viena, no's tenen pera rès en compte els conjunts nacionals, sinó els interessos dinàstics, distribuint-se els estats com a patrimoni dels reis, malgrat lo que, segueix usant-se cada dia més extensament la paraula nació pera designar els estats. En aquest sentit lo defineix Klüber un dels tractadistes de més autoritat de la passada centuria, en sa obra *Droit de gens moderne de l'Europe*, publicada per primera volta en francès a Stuttgart l'any 1819; y segueix com els antics fent-la sinònima de gens. «S'anomenen gens o nacions lliures—diu—els estats independents considerats en llurs relacions mutues com persones morals».

La teoria de Mad. Stael no havia tingut èxit: fins després del moviment revolucionari de l'any 1830, no's torna a parlar del dret de les nacionalitats.

Els patriotes italians treballen pera que tots els estats independents y totes les comarques sotmeses a poders estrangers de la península italiana, més ben dit, de totes les terres en que's parla italià, formin un sol estat tota vegada que constitueixen una sola nació.

Igual fan els patriotes alemanys, prenent per divisa de la lluita aquell cant en el que's diu, que allà ont se parla la llengua alemanya, allà es la patria del alemany.

Els filòsops y els juristes, principalment els tractadistes de dret polític, contribueixen al moviment, sentant la diferencia de concepte entre nació y estat, y advocant pera que's estats se constitueixin baix la base de les nacionalitats. Una nació, diuen, com deia Mad. Stael deu formar un sol estat: ni deu estar repartida entre dos o més, ni un estat se deu compondre de més d'una nacionalitat.

Però a tot això el concepte de nació no s'aclareix gens, porque cada hu l'enten a la seva manera: y'ls sucesos posteriors venen a demostrar, que les més de les vegades, les teories serveixen als ambiciosos pera aconseguir els fins que se proposen, sens perjudici de prescindir de les mateixes quan els fan nosa. La monarquia prussiana tingué l'ajuda dels alemanys del Sud, mercès a la teoria de les nacionalitats: se valgué d'ella pera formar baix la seva hegemonia l'imperi alemany: però en prescindir y en prescindir quan tracta ab els polonesos y ab els habitants dels ducats conquerits a Dinamarca.

L'èxit y la popularitat d'aquesta teoria's degué principalment a que no sols els prussians, sinó també els italians se apoiaren en ella, en les lluites sostingudes contra la casa d'Àustria, darrer baluart de la monarquia absoluta y patrimonial, vensuda completament l'any 1668 a l'Anglaterra y l'any 1789 a França. Y com, servint de fonament a la casa de Savoia pera establir l'unitat italiana, contribuï a destruir el poder temporal del Papa, se compren que l'havien de mirar ab bons ulls els revolucionaris de tots els països.

Però al contribuir a la formació de l'imperi alemany de marcat caràcter militarista y absorbent, malgrat el sistema federalista, ha servit pera entronisar poders contraris a l'esperit dels temps moderns, y en aquest sentit té tota la raó'l nostre Pi y Margall al combatre'sela per més que no estigui en lo cert al confondre la nació y l'estat, distinció que es el resultat més positiu de la teoria de les nacionalitats.

Avui, malgrat la confusió del llenguatge, es general l'idea de que la nació y l'estat són coses distintes, però difícilment se té un veritable concepte de les paraules.

El nexa de l'estat no ofereix dificultat: tots els tractadistes convenen en que es l'organització política, la comunitat de govern, expressantho molt bé Laurent (1) quan diu: «constitueix un estat, la reunió accidental d'individus units per conglomeració, més que voluntariament y sotmesos a un poder que'ls governa».

Però quin es el nexa de la nació? Podem dir que es la descendència d'un mateix tron, la comunitat de rassa com se desprèn de l'etimologia de la paraula? És l'unitat de territori, com diuen els partidaris de les fronteres naturals? És la comunitat de creences? És l'unitat d'idioma? És l'identitat d'acció?

Es difícil respondre ab acert an aquestes preguntes, regnant una veritable anarquia entre'ls tractadistes, no haventhi cap opinió precisa que no's vegi desmentida per la realitat.

Les diferenciacions de totes les agrupacions humanes de caràcter estable se fonamenten indubitablement primer en la comunitat de descendència: després al fixarse en un territori, el llas de la convivència se sobreposa al de la sang.

Les urdes casadores de l'edat de pedra com les tribus nòmades que's dediquen al pastoreig, y fins les que's comensen a fer sedentaries, se caracterisen per la comunitat de descendència. Els vincles de la sang són els que les mantenen compactes, tenint tanta força que quan comensen a deixar entrar elements forasters a participar dels drets de la col·lectivitat, fingeixen un parentesc: el sobrevingut es adoptat com a fill per un de la tribu: d'altra manera no seria possible: no deixaria de ser un estranger sense cap dels drets que frueixen els altres.

Al ferse les tribus sedentaries y lo mateix al construir les primeres ciutats, continuen ab el mateix caràcter: però al costat dels individus ab tots els drets que dona'l pertanyer a la agrupació social, a més dels esclaus considerats com a coses y per lo tant sense cap dret, hi ha una altra mena d'individus també estrangers, que, sense caure en l'esclavitud se troben en una relació de dependència: els quals ab el transcurs del temps, residint continuament en el mateix lloc arriben a adquirir els mateixos drets de la classe superior; se permet el matrimoni entre les dues classes y s'arriba a una fusió produïda pel territori, per la convivència.

L'història de totes les ciutats antigues es la mateixa en aquest aspecte: al principi sols se consideren ciutadans als individus de les tribus fundadores, els

patricis; extenent-se més tart aquell títol als plebeus, als descendents d'extrangers que's reculliren dintre les muralles.

Aquesta influència del lloc, no's manifesta solament en les ciutats com a productora d'un nou tot polític, sinó que arriba a produir rasses noves y a canviar el caràcter de les mateixes si cambien de territori. Y no solament es el lloc ont se fixa un poble qui determina a la llarga una modalitat que'l fa diferent dels seus ascendents, sinó també'l camí que segueix en les emigracions.

Al parlar del lloc, del territori com a causa de diferenciació dels pobles, no's parla sols de la materialitat del sol, de la terra, sinó de tots els elements que rodejen al poble per la seva situació. El clima, la constitució geològica, la proximitat o allunyament del mar, l'alimentació, la fauna y la flora, el caràcter dels pobles veïns, tot té una influència tan gran que produeix no ja nacions diferents, sinó rasses distintes.

¿Que té d'extrany doncs que se considerin com elements indispensables de la nacionalitat l'unitat de rassa y la de territori? Es nació una població constituïda en unitat ètnica habitant una unitat geogràfica, diu Burgess. (1)

Però per lo mateix que l'influència del territori modifica continuament les rasses, y unes y altres se relacionen y s'entreuen, es difícil en l'actualitat rasses pures caracterisades per la comunitat de descendència. Però al mateix temps, la diferenciació de les rasses cada dia es més gran, porque n'hi ha moltes d'estacionades o que progressen poc, y les més progressives caminen molt més depressa, y aquesta diferencia es tan gran que l'entrecreuament de dues rasses que ocupin les extremitats de l'escala produeix resultats negatius, donant lloc a la degeneració. En cambi l'entrecreuament de rasses distintes però d'un mateix o pareut grau de civilització dona resultats excel·lents y milloren l'espècie.

La circumstància de conviure en un mateix territori dues o més rasses, de les quals l'entrecreuament dongui bons resultats, no s'oposa a l'unitat com s'hi oposaria si la diferencia entre elles fos de les grosses.

Per lo tant l'unitat ètnica necessaria a un tot nacional no s'ha d'entendre al peu de la lletra, sinó en el sentit que li dona Littré (2) al definir la nació, «una reunió d'homes que habiten un mateix territori sotmesos o no a un mateix govern, y que tenen desde molt de temps interessos comuns porque se'ls pugui considerar a una mateixa rassa».

L'unitat de territori no s'ha d'entendre a la manera dels partidaris de les fronteres naturals. Les montanyes que sembla que divideixen, moltes vegades tenen les dues vessants habitades pel mateix poble, y lo mateix pot dirse dels rius. Les illes són veritables unitats territorials, y moltes contenen més d'una nació, y altres són sols part d'una nacionalitat que la constitueixen junt ab altres illes o ab determinades parts del continent.

Es aquesta indeterminació del territori, molt més que la confusió de rasses, lo que fa difícil apreciar l'existència d'una nació.

Les ciutats al manca'leshi l'unitat ètnica, quedaren perfectament limitades en el territori pel circuit de les muralles, de tal manera que no ofereix dificultat apreciar la llur existència al perdre l'independència política. Però'l territori d'una nació no té els límits

tan clarament determinats y per aquesta causa es que queda vagament definida al fiesarnos solament en l'unitat ètnica y en la territorial, ab tot y ser necessaries l'una y l'altra.

Cal un anàlisi més detingut pera precisar més el concepte.

La comunitat de llengua es el principi que la major part dels tractadistes consideren com a més fonamental, y això en mon concepte se deu al fet de que's fonamentessin en ell així els que constitueixen l'imperi alemany com els que donaren vida a la monarquia italiana. Els fets donen molta força a les teories, y els fets ens diuen que si bé hi ha molts estats mancats d'una unitat d'idioma, es difícil que hi hagi una nació que no la presenti.

Diu Sales y Ferré (1) que, sent la paraula forma propia de l'esperit, l'unitat de llengua, salves rares escepcions, implica les d'origen, historia, tradició, idees, sentiments y caràcter. Aquestes rares escepcions, pot ser no tan rares com creu el Sr. Sales y Ferré, són les que impossibiliten donar a la comunitat d'idioma, l'importancia que li donen els qui com el mateix autor estimen que no deuen pertanyer a nacions diferents els que parlen de la mateixa manera y els que com Santamaría (2) retrauen la frase de Fichte: «així com l'estil es l'home, la nació es son idioma»: porque si bé podem afirmar com el mateix Santamaría, que tots diem estrangers als que no parlen com nosaltres, ningú dirà que els negres d'Amèrica pel sol fet de parlar castellà o anglès, tinguin rès de comú ab els castellans o ab els anglesos. Aquell cant dels alemanys citat més amunt, feu el seu fet augmentant el foc del patriotisme, però es contrari a la veritat. Si no'l desmentissin les rasses inferiors a les que se fa parlar un idioma propi d'una rassa civilisada, el desmentirien els mateixos que feren la unitat alemanya, considerant com a patria el territori polonès. Veritat es que pera no desmentirse pretenen destruir lo llengua polonesa.

No hi ha que donarli voltes: l'unitat d'idioma si bé es característica d'una nació, no's indicarà per sí sola l'extensió d'aquesta.

L'unitat de religió que en l'antigüetat caracterisava totes les societats, així les ciutats, com les tribus, com les famílies, ha perdut en els temps moderns gran part de sa importancia, per haver desaparegut el caràcter exclusivista que tenia en els temps antics y haver pres com ideal l'universalisació de les creences. Però no hi ha dubte que la nació que la posseeixi té la seva unitat molt més arrelada. Comunitat de religió vol dir comunitat de sentiments morals, y sempre reconeixem que son més dels nostres, que tenen molta més semblansa ab nosaltres, aquells que tenen del bé y del mal el mateix concepte nostre, que no aquells que'l tenen diferent. Per lo mateix que aquesta comunitat de sentiments no's pot imposar, es porque tot reconeguent que l'unitat religiosa dona més força a una nacionalitat, no's pot admetre que sigui un benefici dita unitat si es imposada. Y se comprèn perfectament: seria sols una unitat d'apariencia: apareixeria sols en els rites, en el culte, en les formes exteriors: però seria una unitat falsa: no hi hauria aquella comunió espiritual, que fa que tots els adeptes d'una religió determinada se considerin germans, no sols porque assisteixen a les mateixes ceremonies, sinó porque combreguen en una mateixa fe.

(1) Sales y Ferré.—Estudios de sociología (tomos primer y quart).

(2) Santamaría.—Derecho político.

Seguirà.

(1) Laurent.—Estudios sobre la historia de la humanidad. (Traducción castellana).

(1) Burgess.—Political science and comparative constitutional law.

(2) Littré.—Dictionnaire de la langue française.

Crònica d'art

Varis artistes nostres, En Pidelaserra, En Pitxot, En Picasso y altres que en aquest moment no recordo, han pintat, en diverses ocasions, y com un aspecte de la seva complexa obra, retrats. Aquets retrats no han sigut mai pera nosaltres com una revelació d'aquets artistes, ni ens han mostrat unes trajectòries noves en la seva obra, car, aquets artistes pintant retrats, han aparegut sempre ab la mateixa visió de les coses. Heusaquí perquè ab tot y ésser els retrats que han produït aquets pintors unes obres ben notables no han tingut pera la majoria de gent una novetat massa remarcable.

En un cas ben diferent se'ns ha presentat En Nestor. Aquest pintor ha fet la seva presentació ab una escullida serie de retrats.

Y tant per ésser la seva primera obra aquí coneguda aquets retrats, com ésser pintats ab procediments y formes—recordant els pintors d'un país ont del retrat n'han fet un art exquisit—que aquí no ens són gens familiars, han sigut remarcades d'una manera extraordinària. Y gairebé ho mereixia.

Aquets retrats que avui exposa a can Parés—exposats no fa molt temps en altre lloc—representen en el nostre moviment artístic una novetat. La visió que del retrat ne té En Nestor resulta forsa interessant. En l'exhibició que ara torna a fer hi ha afegit quatre plafons ont hi desenrotlla escenes de l'Atlàntida y del Canigó del nostre gran poeta Verdaguer.

Aquets plafons segurament que deuen ésser les primeres produccions que en aquest sentit ha pintat aquest artista. Nosaltres, fervents admiradors de la pintura que pugui ésser concebuda y executada en les condicions que ho són aquets plafons, desitjem que l'empresa de l'Hotel de festes del Tibidabo tingui imitadors, pera que'ls pintors no's trobin desorientats a l'empendre obres com la que ara ha acabat En Nestor, y puguin sortir més ben resoltes.

La casa editorial L'Avenç edita cada setmana una publicació, «La Rondalla del Dijous», dedicada a la mainada, ont hi aplega'ls més interessants contes, tant els de casa, com els d'altres països que a les criatures els hi han dedicat una extraordinària y profitosa literatura. Aquets contes són ilustrats y els editors han tingut una veritable cura, en que aquets faciles, que posats en mans de la mainada han d'influir en l'educació del seu bon gust, les seves il·lustracions siguin també obres d'artistes nostres, pera que quan homes no'ls hi sonin a estranyes les seves produccions.

Fins ara els han il·lustrat l'Apa, En Llongueras, Bill, etc., y com es una obra de veritable interès, nosaltres pensèm dedicar a n'aquestes obres que no estan en arcaïques ni exposades en locals de bona hum, l'importància que's mereixen com a culturals.

A. y F.

Les Guilleríes

SANT HILARI SACALM

Aquesta encontrada montanyenca, incomparablement hermosa y profundament catalana, travessa un període de transformació esplendorosa que fa concebir falgüeres esperances a tots els que hi tenim dipositat nostres més preuats amors, donant un exemple edificat a les altres viles catalanes que sols tenen per norma la rivalitat política personal mes baixa, conseqüència de la manca de patriotisme.

Fruit d'una administració honradíssima y dirigida per un rectíssim criteri, són alhora les millors morals y materials que

sovintejen en la vila nostra, aont el caciquisme no hi ha pogut arrelar y si quiscuna vegada ha fet sentir son poder crudel ha sigut desseguida, fortament abatut.

L'unió y germanor entre'ls hilariens es prova d'una cultura y patriotisme desgraciadament poc general; y encoratge encara més l'esperit de fonda catalanitat que arrèu se respira, impossible d'arrebassar. Per això el catalanisme, que hi té un baluart fermíssim, essent l'ideal de tota la població, ha lograt entre nosaltres la no implantació de capelletes y divisions sostingudes pera fins electorals y quina única eficàcia es l'allunyament de nostres ideals autonòmics y catalanisadors.

Cal fer constar també lo molt que ha treballat el senyor Ventosa en profit de la nostra vila, prestant en totes ocasions el seu apoi entusiasta y obtinguent beneficis valuosos.

Bona prova de lo dit, es l'importantíssima reforma que a tot tardar comensarà pel proper mes d'Abril.

Se tracta de cobrir la riera de Villadrosa en el tros del pont de l'Estat al de la Ribera o sigui una extensió aproximada d'uns 80 metres y edificarhi una plassa que midarà 40 metres de llargada per 80 d'amplada.

La reforma es d'evident importància pel sanejament públic ja que'l dit torrent era un dipòsit de brutícia, a l'ensempe que s'afavorirà d'una manera extraordinària l'ornat públic ab la construcció de la plassa que constituirà un atractiu poderosíssim per lo ben situada y espaiosa.

Els veïns a quins més afecta aital millora mereixen un bon aplauso per haver correspost tan dignament a la crida que'ls hi féu el nostre batlle. Y sols ab l'ajuda d'ells podria durse a terme la reforma que costarà una colla de mils pessetes, tenint en compte lo que pot un municipi com el nostre no obstant els seus desitjos y bona voluntat.

Tothom hi ha contribuït a que l'obra fos un fet, ja subvencionantla pecuniàriament, ja compromententse a construir trossos de paret per son càrrec y donant tota mena de facilitats pera abreuvar tràmits en la compra de terrenys, que són inacabables en aquesta xarxa del centralisme imperant.

Nostre estimat amic y compatriota el llorejat poeta y novel·lista En Anton Busquets y Puset ha compost un hermosíssim himne a la nostra vila que serà posat en música per un dels millors músics catalans. Va endressat als seus companys d'infantesa de l'Ajuntament. S'estrenarà durant el prop·vinent istiu, en una festa que dedicarà el poble al mateix estat d'aquesta vila Dr. Gravalosa, el primer que analisà y receptà les aigües minerals que tanta anomenada ens han donat, ab motiu d'inaugurar-se un carrer que l'Ajuntament acordà dedicarlí.

S'estàn recullint els pals que oferiren els propietaris a fi d'instalar tot seguit una línia telefònica municipal que's unirà ab l'estació telegràfica de Santa Coloma.

F. C.

Informació

CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL C. Y DE LA I. En commemoració del VI aniversari de la fundació d'aquest important y benemèrit Centre, tingueren lloc en el seu espaiós y magnífic local, diumenge passat, diversitat de festes, totes elles lluides y brillants.

Comensaren al matí ab una serie de festes sportives, assalts d'esgrima, gimnàstica y demés en les dependències que a n'aquest objecte hi ha montades en aquesta ab material adequat y propietat esplèndida, y en les que demostraren els socis sportius, deïxebles y mestres, molt bona voluntat, afició y encert.

Per la tarda se celebrà la Festa de les Lletres, que resultà molt lluida, repartint-se els premis del Concurs lexicogràfic comercial obert pel Centre, y degut a la iniciativa de la Secció de Propaganda del mateix.

Obri l'acte el Sr. Puig, per ausència del president, y cedint la cadira presidencial al nostre il·lustre amic en M. Folguera y Duràn, del Centre de Sabadell.

El secretari y el president de la Secció de Propaganda, pronunciaren hermosos parlaments, historiejant el motiu de haver-se fet el concurs, el primer, y el segon fent historia detallada de la grandiosa obra portada a cap pel Centre y senyalant la que els manca encara a fer.

Seguidament el secretari del Jurat llegí una concisa memoria y el següent veredict:

Premi 1.º: al treball «Pere Martell», y l'accessit al que porta per lema «Llògica y raó». El premi 2.º al títol «Ex abundància cordis». L'accessit al 2.º premi no s'adjudicà.

Del premi 1.º en fou guanyador En

R. Rucabado y Comerma. De l'accessit el Sr. Frederic Barceló. L'autor guanyador del 2.º premi se reservà'l nom. Se llegiren alguns dels treballs premiats, que són molt ben escrits y notables.

Seguidament el Sr. Folguera féu un hermosíssim parlament.

Comensà dient que solzament l'empenyo de la Junta féu que's decidís a ocupar aquell lloc, pera'l qual modestament confessava no tenir condicions.

En caloroses parrafades animà als joves dependents a dedicarse a l'estudi, ara que se troben en edat de ferho, y el Centre posa en ses mans tants bons medis. La forsa de Catalunya—digué—la constituiràn vosaltres, si us dediqueu arduosament a l'estudi, perquè aleshores, ademés de l'empenta que us dona la joventut, tindreu l'intel·ligència y el valor dels coneixements que haguèu adquirit.

Aconsellà posar al costat d'aquest estudi l'esbarjo y el cultiu del sport, puig tant com una intel·ligència robusta convé un cos sà y fort. Y seguidament, censurà als que busquen aquestes necessaries distraccions en llocs de corrupció, ont s'hi deixa la joventut del cos y de l'esperit.

Encara afegí moltes altres pertinents consideracions el senyor Folguera, després de les quals saludà en nom del Centre de Sabadell al de Barcelona, y declarà una vegada més son agraïment als que'l feren president de la festa.

No hem de fer l'elogi del parlament del Sr. Folguera, solzament dirèm que ho féu ab l'eloqüència y profunditat que'l caracterisen.

El Sr. Bordas donà mercès ab molt ben dites paraules, acabantse la festa a dos quarts de nou.

A la nit se ballaren sardanes veientse novament invadit el local del Centre per una nombrosíssima tant com escullida concurrència. Durant el festival varis socis de la casa, acompanyats d'individus de la «Comissió Executiva per la llibertat dels presos y exilats», recorregueren les espaioses sales, ab barretines, demanant pera'ls seus fins benèfics, recullintse una respectable quantitat.

En resum: diumenge fou una gran y bella diada pel simpàtic y benemèrit Centre.

ATENEU BARCELONÍ.—A la memoria de l'Aulestia.—Lluidíssima a tot serho resultà la vetllada que en nostra primera entitat cultural se celebrà el dimars día 24 del prop·passat, dedicada a honrar la memoria de l'il·lustre historiadre En Antoni Aulestia y Pijoan, ab motiu del primer aniversari de la seva mort.

La magnífica sala d'actes de l'Ateneu se vegé plena de selecta concurrència, presidint l'acte En Josep M.ª Roca, tenint al seu

costat els Srs. Picó y Campamar, Casades y Gramatxes, S. Oliver y Fortuny.

El Sr. Casades llegí un bell treball estudiant la personalitat de l'Aulestia com a excursionista. A seguit En M. dels S. Oliver llegí un magnífic treball d'En Moliné y Brases fent l'estudi de l'obra literaria de l'Aulestia, y el Sr. Picó y Campamar llegí també un brillant estudi psicològic de l'historiadre y l'home.

La manca d'espai no'ns permet fer un extracte segons desitjaríem d'aquets hermosos treballs, per lo que ens limitarem a dir que fan honor a llurs autors y són ben dignes d'aquell malaguanyat patriai a qui anaven dedicats.

L'il·lustre president de la casa en Josep M.ª Roca donà mercès als que havien cooperat a la vetllada y a tots els que havien assistit a l'acte, que resultà per demés magnífic y lluit.

F.

Secció Oficial

Unió Catalanista

La Junta Permanent ha rebut un ofici de la patriòtica «Associació Obrera Nacionalista», de Gràcia, pel qual se li comunica l'acord del darrer Concell General d'aquella entitat d'adherir-se a la Unió Catalanista, que fou pres per gran majoria de vots.

NOVES

Foment Autonomista Català.—Dijous passat mossèn Ramón Garriga y Boixader donà lectura, davant de nombros y escullit públic, dels deu o dotze contes de que's compon el llibre que aviat se publicarà ab el títol de «Contes blancs», essent extraordinàriament aplaudits tots y molt especialment els títols «La garsa blanca» y «L'aigua dolça».

Caramelles.—El Chor Infantil «Mossèn Cinto» farà enguany, com els anteriors, la sortida de la revetlla de Pasqua, cantant airores cançons inèdites ab lletra de la senyoreta Agna Canalias, En Jaume Martí y En Pere Farrés y música dels mestres mossèn Joan Fargas y En Francisco Crusells, Director del «Chor».

El «Chor» ha estat sol·licitat, com sempre, per una pila d'aimants de la cultura dels petits, entusiastes de la presentació y el bon gust ab que canten els 150 nens y nenes de l'Institució que porta'l nom de l'inoblidable Mossèn Cinto.

Gaixa d'Estalvis Escolar «Mossèn Cinto».—Durant el passat mes de Mars, els nens d'aquesta Escola y nenes del Chor Infantil han fet 94 imposicions ab un ingrès de 66'67 pessetes.

S'ha entregat nove llibreta de la Caixa de Pensions pera la Vellesa y d'Estalvis, al noi Joan Fornaguera.

Imprempta F. Badia, Dr. Dou, 14. — Barcelona.

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

Redacció y Administració:

RAMBLA DE LES FLORS, 30, Pral.-Barcelona

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre..... dugues ptes. ♦ Països de l'Unió Postal
Un any..... vuit » ♦ Un any..... deu ptes.

Número solt: DEU CENTIMS

Camisería
F. Vehils y Vidal

Participa a sa clientela el haver rebut totes les novetats per estiu, en

COLLS, CORBATES y CAMISES

Especialitat en camises a mida

GRAN BARATURA DE PREUS

2, PORTAL DE L'ANGEL, 2

VALORS ESPANYOLS Y EXTRANJERS VENDA A PLASSOS AL PREU DE COTISACIÓ

Els compradors tenen dret a cobrar els cupons a mida de són venciment

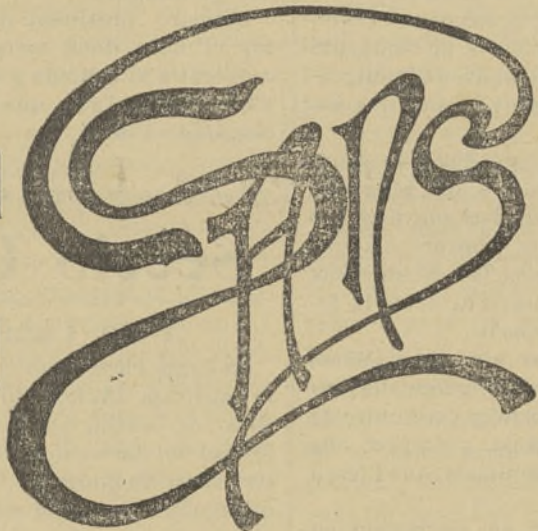
Ordres de Bolsa al contat y compra de cupons

Pera detalls a **EL CRÉDITO GENERAL ESPAÑOL**

FUNDAT EN 1889

CASP, 19.—BARCELONA

Especialitat en Camises a mida

Camisería Boquería
Corbatería núm. 32

== GRAN BARATURA DE PREUS ==

Catalunya Artística y Pintoresca

POSTALS PUBLICADES PER LA

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Ha sortit la sèrie TRETZE

Allboms pera dues centes postals: 4 pessetes

De venda a totes les llibreries y en el local de la Entitat Baixada de Sta. Eulària, 3, pral.

Articles de Novetat
& MERCERIA

pera la confecció de vestits

Llorenç Torras

Carme, 16

Casa especial en tires brodades

= & puntes de tota mena =

Publicacions que's troven a la venda

Deliberacions de les Assamblees de Manresa, Reus y Barcelona.

ACORDS DE LES ASSAMBLEES

De Manresa: De Reus: De Balaguer
De Olot: De Gerona: De Tarrassa
De Barcelona

a 0'10 pessetes exemplar

Grans Magatzems de Camisería,
Corbatería y Genres de Punt

D'EN

Josep Rovira Gayrís

Boquería, núms. 33 y 35 y Cegos, n.º 2

Es la casa més gran de Barcelona y la que ven més barato

CAMISES A MIDA DE TOTES CLASSES Y PREUS

FÁBRICA DE PARAYGÜES

OMBRELES Y VANOS

PREUS
ECONÓMICS

J. CARDÚS

Porta - terrissa, n.º 10 :: BARCELONA

Gran Magatzem de Calsat
d'En Joan Fornes

Calsats de totes menes

PREUS ECONÓMICS

Bisbe, 2 bis - BARCELONA

SASTRERIA
LA ESFINGE

Llavería y Guardiola

Trajes exclusivamente a mida
Gran assortiten robes
de alta novetat
per la present
temporada

ECONOMÍA Y BON GUST

Trafalgar núm. 1
Junt a la Placa d'Urquiza
Enfront a la parada dels tramvies
de Sant Andreu

BARCELONA

SABATERIA

— DE —

Josep
Mallart

CALSAT COSIT A MÀ

De 10'50 ptes. a 25

Especialitat en la
mida y models.

Baixada de la Presó, 12

J. Casals

Peipoch

PINTOR

Decoració d'Habitacions,
Fatxadades, Mobles, Rétols y
tota classe de treballs artístics

Concell de Cent, 350

(entre Cluria y Bruch)

THE RINNOGUE

ES EL MILLOR ESPECÍFIC DEL MON

CURA infaliblement en sis dies el DOLOR DE RONYONS, sia qualsevulga sa causa. Remei poderós en el tractament de les malalties de la Bufeta y de l'Uretra.

De venda en totes les farmacies y droguerías. Unics agents y dipositaris a la Península, Balears y Canaries, F. Mercier y C.ª, Balmes, 22, Barcelona.

Señor inventor del «THE RINNOGUE»

Tengo el gusto de decir á usted que he tomado el THE RINNOGUE y con una sola caja he curado radicalmente del dolor de riñones que he padecido tanto tiempo, y así lo diré á cuantos sepa que lo sufren.

Haga el uso que crea conveniente de la presente y cuente con el agradecimiento de su affma. S. S. MARIA MANONELLES. (Rubricado).

S/c., Mayor, 25, 2.º, Gracia.

NOTA.—Els originals están en poder del inventor a disposició de les persones que vulguin veurels.
ALTRA.—El inventor prega a les persones que prenguin el THE RINNOGUE escriguin el resultat que obtinguin.